

Âm nhạc dân tộc: "Hồn Việt" giữa "trời Tây"

09:05 12/02/2017

Vợ chồng nghệ sĩ Trần Phương Hoa đã và đang đổ ra bao nhiêu mồ hôi, công sức và cả những hy sinh lặng thầm để giữ "hồn Việt" giữa trời Tây.

THCL - Vợ chồng nghệ sĩ Trần Phương Hoa đã và đang đổ ra bao nhiêu mồ hôi, công sức và cả những hy sinh lặng thầm để giữ "hồn Việt" giữa trời Tây.

"Nhạc Việt Nam được trình diễn trên các sân khấu lớn của châu Âu, được giảng dạy, truyền bá trong hệ thống trường nhạc công của thành phố Berlin (CHLB Đức)...".

Vào những năm 90 cuối thế kỷ trước, nếu có ai mơ ước như vậy, chắc sẽ bị cho là hoang tưởng. Nhưng điều đó đã trở thành hiện thực nhờ vào sự cố gắng "giữ hồn Việt" của vợ chồng nghệ sĩ Lê Mạnh Hùng và Trần Phương Hoa, hiện đang sống ở Berlin. Anh chị đã sống và làm việc tại mảnh đất xa xứ này đã hơn 20 năm.

Từ chơi nhạc để kiếm sống...

Tới Đức từ năm 1991, sau khi bức tường Berlin sụp đổ, anh chị Hùng-Hoa đã coi âm nhạc như một phương tiện để giúp mình kiếm sống và thâm nhập nhanh nhất vào xã hội nơi đây.

Vợ chồng nghệ sĩ Lê Mạnh Hùng - Trần Phương Hoa

Chị Trần Phương Hoa, tốt nghiệp Nhạc viện Hà Nội và từng là nhạc công trình diễn nhạc dân tộc của Nhà hát Thăng Long, Hà Nội tâm sự: “Chúng tôi là những nghệ sĩ. Cho nên, dù sống xa quê hương nhưng vẫn muốn gìn giữ và được biểu diễn âm nhạc của dân tộc mình...”

Chị Hoa kể lại: “Một lần, tôi được mời biểu diễn trong một khán phòng sang trọng ở Berlin, khi tiếng đàn bầu của Việt Nam được tấu lên, tất cả khán giả đều im lặng. Rồi từng tràng pháo tay không dứt khi nốt nhạc cuối cùng kết thúc. Lúc đó, một niềm xúc động mạnh mẽ trào dâng trong tôi và tôi hiểu rằng, âm nhạc dân tộc Việt Nam sẽ có đất sống tại đây. Tôi nghĩ, mình phải làm gì đó để nó có thể bén rễ, xanh cây”.

Với những suy nghĩ đó, chị Hoa và anh Hùng bắt đầu gây dựng nền móng phát triển âm nhạc dân tộc cho cả một tương lai lâu dài. “Ban đầu, khó khăn nhiều lắm. Không có nhạc cụ vì lúc đó việc đi lại giữa Việt Nam và Đức đâu có dễ dàng như bây giờ nên hề nghe tin có người quen sang Đức là chúng tôi nhờ vả, khi thì cây sáo, lúc bộ dây đàn, vài bộ trang phục biểu diễn, ... ” - anh Hùng tâm sự.

Các chị em thường xuyên đi biểu diễn phục vụ bà con người Việt tại Đức

Khi có cơ hội (dù là biểu diễn không có thù lao), anh chị cũng nhận lời biểu diễn để được quảng bá âm nhạc dân tộc Việt Nam. Như lời chị Trần Phương Hoa: “Chúng tôi đã mang chuông đi đánh tới tận... cung đình xứ người!”.

Nói thế là chị muốn nhắc tới những kỷ niệm khó quên khi lần đầu tiên trong phòng hoà nhạc danh giá mang tên nhạc sĩ thiên tài Đức Beethoven ở Bonn, trên sân khấu nhà hát giao hưởng Berlin, tại nhà hát Dân tộc Berlin, trong Dinh Tổng thống Đức, toà thị chính Berlin và nhiều thành phố lớn ở nhiều nước Âu châu đã vang lên âm nhạc dân tộc Việt Nam với những đàn Tranh, đàn Bầu, sáo Trúc, đàn T’rưng, K’rông pút, ...

Anh chị đã nhiều lần mạnh dạn thử nghiệm phối hợp biểu diễn giữa các nhạc cụ dân tộc Việt Nam hòa tấu cùng với một số dàn nhạc giao hưởng Đức, một số vở ca kịch lớn, các nhóm nhạc quốc tế thuộc nhiều thể loại âm nhạc khác nhau. Điều đó đã mang lại những thành công không nhỏ.

Anh Hùng chia sẻ: “Nhạc dân tộc Việt Nam đã trở thành một đặc sản văn hoá ở trời Tây. Nhiều nhà tổ chức sự kiện đã luôn để mắt đến chúng tôi mỗi khi họ cần”...

Đến dạy nhạc Việt cho người Đức

“Sau nhiều năm biểu diễn, tôi nghĩ, nếu chỉ biểu diễn thì âm nhạc Việt Nam mới chỉ dừng lại ở mức độ giới thiệu, còn muốn truyền bá rộng rãi phải giảng dạy, phải để người Đức chơi được nhạc cụ Việt Nam”. Từ suy nghĩ đó, anh chị Hùng - Hoa đặt ra mục tiêu đào tạo âm nhạc dân tộc Việt Nam tại Đức.

Vốn có quan hệ rộng, thạo ngoại ngữ, được đào tạo bài bản cả về truyền thông và tổ chức sự kiện, anh Lê Mạnh Hùng đã tiên phong đi kết nối, vận động chính quyền sở tại, những nhà hoạch định chính sách địa phương ở Đức và đặc biệt là lãnh đạo một số cơ sở văn hoá ở thủ đô Berlin cho dự định mở bộ môn giảng dạy âm nhạc dân tộc Việt Nam. (Clip 1 tiết mục biểu diễn của các học viên)

Cùng với đó, chị Phương Hoa lập đề cương giảng dạy, soạn giáo trình, giáo án cho việc giảng dạy nhạc dân tộc Việt Nam. Sự cố gắng của anh chị đã được đền đáp, vào ngày 17/3/2007, chính quyền Berlin đã ký quyết định cho phép giảng dạy âm nhạc dân tộc Việt Nam tại trường nhạc mang tên nhạc sĩ nổi tiếng Schostakowitsch nhưng với một điều kiện: Chỉ cho dạy trong 6 tháng, nếu thu hút được nhiều học viên tới học nhạc thì sẽ có quyết định lâu dài.

“Cơ hội có một không hai đã đến. Chúng tôi bảo nhau: không bao giờ là 6 tháng mà phải là vĩnh viễn” - anh Hùng nói và cũng cho biết thêm, anh chị đã nhiều đêm thức trắng để nghĩ cách làm sao giảng dạy cho thật hay, lo đầu tư mua nhạc cụ từ Việt Nam sang, lo trau dồi thêm nghiệp vụ sư phạm, ...

Điều mà anh chị không ngờ tới, đó là khi biết thông tin về dự án, nhiều đài truyền hình, đài phát thanh, báo chí của Berlin lần lượt đưa tin, viết bài giới thiệu. Vì vậy, nhiều học viên đã biết và đến đăng ký học nhạc dân tộc Việt Nam. Số lượng cứ tăng dần, tăng dần và vượt qua con số 100 ngay trong những ngày đầu. Học viên của anh chị không chỉ có người Việt mà còn có cả người Đức, người Nga, người Pháp, người Ba Lan, người gốc Á, ... Nhiều học viên là vợ chồng, anh chị em, mẹ con, bà cháu cùng tới học.

Ngoài ra, còn có những nhà nghiên cứu Đông phương học, các sinh viên âm nhạc muốn nghiên cứu về Việt Nam thông qua việc học âm nhạc Việt Nam, các nghệ sĩ Đức hay người nước ngoài muốn học cách sử dụng một số nhạc cụ Việt Nam để tìm tòi thí nghiệm các hình thức âm nhạc mới, một số nhà soạn nhạc Đức muốn viết các bản Opera có lồng cài nội dung về Việt Nam cũng tìm đến anh chị.

Anh Kalia, một người Đức với ý muốn tìm hiểu cận kề về Việt Nam đã tìm đến chị Hoa và anh Hùng. Kalia miệt mài học sử dụng đàn Bầu và học nói tiếng Việt.

Đến nay, anh đã đàn thành thục các bản nhạc như: Làng Tôi, Giọt Mưa Thu, Lòng Mẹ, Lên Ngàn, Lý Chiều Chiều hoặc khi Kalia cất giọng hát “Hà Nội mùa vắng những cơn mưa”... không ít người sẽ nhầm tưởng đó là một ca sĩ chuyên nghiệp ở Việt Nam đang biểu diễn.

Kalia bày tỏ: “Tôi mơ ước một ngày gần đây sẽ được tới thăm Việt Nam, biểu diễn nhạc Việt và nói chuyện với khán thính giả Việt Nam bằng tiếng Việt. Nhưng có lẽ điều mà anh chị Hùng - Hoa vui nhất là có rất nhiều các cháu người Việt thế hệ thứ ba, thứ tư ở Đức đến xin học nhạc Việt Nam. Có cháu chỉ biết nói vài ba từ tiếng Việt, có cháu chỉ nói tiếng Đức, ... nhưng khi chơi nhạc Việt đều rất say mê.

“Con thích nhạc Việt Nam và lúc chơi nhạc Việt Nam, con cảm thấy như bị thôi miên” - Nguyễn Dương Hùng, 15 tuổi, đã học nhạc Việt Nam được 5 năm bày tỏ.

Chị Lê Thị Thúy Vân, mẹ của cháu Gia Bảo - một học sinh tích cực, cho biết: “Cho con đến học đàn tranh để con biết về truyền thống Việt Nam, để con được nói tiếng Việt, và để có yêu Việt Nam hơn. Anh Hùng, chị Hoa hiểu điều đó nên đã có những quy định ngầm với các con, là khi đến lớp học nhạc phải nói tiếng Việt và thỉnh thoảng, anh chị lại tổ chức liên hoan các món ăn Việt Nam”...

Bà Giáp Thị Thọ - một trong những học viên già nhất của lớp học nhạc (65 tuổi), kinh doanh hàng tạp hóa, đã sang Đức nhiều năm tâm sự: “Tôi sang đây theo chồng.

Bà Giáp Thị Thọ

Chồng tôi trước kia làm nghề phiên dịch. Tôi rất thích học nhạc nhưng không có điều kiện để học vì phải chăm sóc con cái và làm ăn. Bây giờ, có điều kiện và nhiều thời gian hơn nên tôi đã học để theo đuổi niềm đam mê của mình. Nhưng điều đặc biệt nhất là âm nhạc dân tộc Việt Nam đã giúp tôi vui đi nỗi nhớ nhà và cũng như những khó khăn mà mình đã gặp trong cuộc sống.

Hiện nay, tôi đã chơi được rất nhiều bản nhạc và thỉnh thoảng còn đi biểu diễn giao lưu cho cộng đồng người Việt và người Đức. Bài hát mà tôi chơi nhiều và thích nhất là bài “Lòng mẹ”. Tôi là người mô côi mẹ rất sớm, và cũng là người xa quê hương nên mỗi khi chơi bản nhạc này đã giúp tôi vơi đi nỗi buồn rất nhiều”. (Nghe âm thanh bản nhạc "Lòng mẹ")

Giữ hồn nhạc dân tộc ở nơi đất khách

Trong 3/2017 tới, bộ môn âm nhạc Việt Nam tại trường nhạc Berlin tròn 10 năm tuổi. 10 năm cho sự nỗ lực giữ hồn Việt nơi xứ lạ cũng giúp cho anh chị Hùng - Hoa có thêm nhiều niềm vui khi mà con số học viên đã lên tới vài trăm người; có học viên ở trường nhạc này đã vào được Đại học Âm nhạc Quốc gia Đức.

Một lãnh đạo của trường nhạc Schostakowitsch đánh giá: “Bộ môn nhạc cụ dân tộc Việt Nam là niềm tự hào của trường, tiết mục hoà tấu bản “Trống Cơm” do dàn nhạc dân tộc VN của trường được chọn để đưa vào CD chọn lọc những tác phẩm xuất sắc nhất cho hệ thống trường nhạc công của thủ đô Berlin năm 2016 – 2017”. Với những nỗ lực của mình và những thành tích đã đạt được, vào năm 2013, chị Trần Phương Hoa được vinh danh là “Công dân tiêu biểu của thủ đô Berlin”.

Hàng ngày, trên các chuyến tàu điện ngầm từ muôn ngả dẫn đến trường nhạc Schostakowitsch ở Berlin, người ta không chỉ bắt gặp những người vai đeo đàn Guitare, Violine, Accodeon mà còn gặp cả những người Việt, người Âu vai mang đàn Tranh, đàn Bầu... đến trường học nhạc.

Anh Lê Mạnh Hùng vui vẻ nói: “Nếu có sống lại, chắc nhạc sĩ thiên tài người Đức Beethoven cũng sẽ mỉm cười!”.

Chia tay Berlin – đất nước của nhiều thiên tài âm nhạc, chúng tôi hiểu rằng: anh Hùng, chị Hoa đã và đang đổ ra bao nhiêu mồ hôi, công sức và cả những hy sinh lặng thầm chỉ thỏa một mong ước giữ “hồn Việt” nơi đất khách. Đây cũng là món quà vô giá và tấm lòng của những người con xa xứ muốn đóng góp công sức của mình để phát triển đất nước./.

Nhóm PV VOV